

❖ परिशिष्ट ❖

परीप्रेषट [अ]
=====

विनंति पत्र,

श्री. रमेश शंकर शिंदेकर,

पुनर्विभाग महाविद्यालय,

उस्मानाबाद ४१३५०१

दि. २०.१०.१९८८

आदरणीय शिक्षकबंधु,

स. न. वि. वि. वि.

श्री प्रो. रमेश शं. शिंदेकर " लोकसंख्या शिक्षणाचा इ. ९ वी मधील मुलांवर होणा-या संस्काराचा विकित्सक अभ्यास करित आहे". विशेषतः मराठी विषयाच्या माध्यमांतून हा संस्कार करत असताना येणा-या अडथळांवर उपाय योजना करणे हा माझ्या अभ्यास प्रकल्पाचा मुख्य उद्देश आहे.

सोबत दिलेली प्रश्नावली आपण सोडवावयाची आहे. प्रश्नांची उत्तरे मनमोकळेपणाने द्यावीत. त्यांची उत्तरे गुप्त राखली जातील. फक्त शोध कार्यासाठीच त्याचा उपयोग करण्यात येईल. आपल्या सहकार्यांवर माझ्या शोधकार्याचे यश आधारीत आहे. तरी कृपया, प्रश्नावली सोडवून सहकार्य करावे ही विनंती.

धन्यवाद.

आपला विश्वासू,

भाळये नाँव :-

वर्गाचे नाँव :-

पद्य :-

मराठी अध्यापकाचे नाँव :-

मराठी पाठ्यपुस्तकाचे नाँव :-

प्रश्नावली

सूचना :-

- १] खाली दिलेले प्रश्न प्रथम नीट वाचा.
- २] प्रश्नांच्या समोर दिलेल्या जागेत आपली उत्तरे नोंदवा.
- ३] प्रश्नांचो उत्तरे लिहिताना खाडोड करू नका.
- ४] आपले वूकीचे वाटजारे उत्तर "x" फुली मास्कून दर्शवा व नंतर बरोबर उत्तर लिहा.

१.१ :- लोकसंख्या विश्रण म्हणजे काय ?
एका वाक्यात लिहा.

१.२ :- ई. १ वी मराठी प्राश्नांनी
आपलास या विषयाची माहिती कर
मराठी पाठ्य पुस्तकाचे सहाद्याने होय / नाही
दिली होती काय ?

१.३ :- माहिती दिली असल्यात संबंधीत
५ पाठाची नाँवे लिहा.

१.४ :- माहिती दिली असल्या
संबंधीत ५ पद्यपाठाची नाँवे लिहा

- पु. १४:- लोकांशया शिवाभास पोषक १] -----
 असमा-या कोषत्वा ५ गोष्ठी २] -----
 आपवास टाकाव्याशी घाटतात? ३] -----
 त्यांची ५ याक्यात माहिती ४] -----
 लिहा. ५] -----

पु. १५:- व्यक्तिगत व सार्वजनिक
 आरोग्य वांगले राखण्याचा
 तुम्ही प्रयत्न करता का? होय / नाही

पु. १६:- शाहेत व घराभोषिता वृद्ध
 लावण्याचा प्रयत्न तुम्ही
 करता को? होय / नाही

पु. १७:- तुम्हाला प्रिय असणा-या
 कोषत्याही दोन दान्य १] -----
 पणोही नवि लिहा २] -----

पु. १८:- तुम्हाला बसतीये तयय आहे काय? होय / नाही

पु. १९:- साधनसंपत्ती अपुरी
 असल्याने तुम्ही काटकसरीने
 वागता का? होय / नाही

पु. २०:- तुम्ही तुमचे घर आणि गाव
 सुखी ठेवण्याचा प्रयत्न करता
 का? होय / नाही

- प्र. ५ :- लोकसंख्या शिक्षाच्या विषयावर
तुम्ही नववीत एकदा निबंध
लिहला होता काय ? होय / नाही
- प्र. ६ :- या विषयाशी संबंधित असा
एकदा अन्य लेखन प्रकार
तुम्हाला मागेहत आहे काय? होय / नाही
- प्र. ७ :- कुटुंब नियोजन म्हणजे काय ?
एका वाक्यात लिहा. -----

- प्र. ८ :- कुटुंब नियोजन विषयावरील
पाठाचे नाव लिहा. १] -----
२] -----
- प्र. ९ :- लोकसंख्या वाढीचे २ दुष्परि- १] -----
णाम लिहा. २] -----
- १० :- आपल्या देशाची लोकसंख्या
प्रमानात असावी असे तुम्हाला
वाटते काय ? होय / नाही
- ११ :- तुमच्या पाठामध्ये निसर्ग वर्णन
अल्लेल्या दोन पाठाची नावे
लिहा. १] -----
२] -----
- १२ :- लोकसंख्या वाढीमुळे निसर्गातील
पर्यावरणावर होणारे दोन
दुष्परिणाम लिहा. १] -----
२] -----
- १३ :- मराठीचा पाठोपाठकवतांना
कोणत्या कोणत्या जीवनाव- १] -----
श्यक गोष्टी तुम्ही शिक्षता ? २] -----
३] -----
४] -----
५ वाक्यात लिहा.

७] लोकसंख्या शिक्षणवाया संस्कार
करणवाया उपक्रमांचे
आयोजन तुम्ही करता का ?

होय / नाही

८] तुम्ही आयोजन केलेले
कोणतेही दोन उपक्रम लिहा

.....
.....

९] शालेय वातावरणात असा
संस्कार करण्यास
मुख्याधिकारी तुम्हाला
सहकार्य देऊ शकतात का ?

होय / नाही

१०] शाळे बाहेरील वातावरणात
तुम्ही पालकांकडून या
बाबत सहकार्य मिळविण्याचा
प्रयत्न केला आहे काय ?

होय / नाही

107

-: माध्यमिक शाळेच्या मुख्याध्यापकासाठी प्रश्नावली :-

१) मुख्याध्यापकाचे नाव :-

२) शाळेचे नाव :-

३) ई. ९ वी च्या विद्यार्थ्यांची संख्या :-

४) मराठी विषय शिक्षकांची संख्या :-

=====

प्रश्नावली

प्रश्न

उत्तरे

१. तुम्ही लोकसंख्या विषयाची जाणीव निर्माण करायला मराठी विषय शिक्षकाला खास मार्गदर्शन देता का?

होय / नाही

२. मराठी शिक्षकांचे विषय मंडळाद्वारे या विषयांच्या खास उपक्रमांचे संवादन तुम्ही करता का ?

होय / नाही

३. उपक्रम शाळेत सुरु असल्यास त्यांची दोन नावे लिहा.

१) |
२) |

४) लोकसंख्या शिक्षणाच्या उपक्रमांची खास आवश्यकता आपणास जाणवते का?

होय / नाही

५) लोकसंख्या शिक्षणाचा संस्कार धडविण्यासाठी मराठीचा शिक्षक तुम्हाला उपयुक्त वाटतो का?

होय / नाही.

६. मराठीच्या शालेय व ब्रीहःशालेय
उपक्रमांच्या आयोजनाच्या वेळी
तुम्ही लोकसंख्या शिक्षणाचा
संस्कार घडविण्यास तुमच्या
सहकाशीना सुवीचता का ?

होय / नाही.

७. लोकसंख्या शिक्षणाची माहिती
देण्यासाठी तुम्ही शाळेमध्ये
कक्षांना पावारण करता का ?

होय / नाही.

८. लोकसंख्या शिक्षणाचा संस्कार
घडविण्यासाठी तुम्ही पालक
मंडळांत " पालकांचे सहाय्य
घेता का ?

होय / नाही

९. लोक संख्या शिक्षणाच्या
संस्काराची उपयुक्तता
तुम्हीला पटलेली आहे काय ?

होय / नाही

१०. मराठीच्या विद्यमान
पाठ्यपुस्तकाद्वारे
लोकसंख्या शिक्षणाचा
संस्कार घडविणे शक्य
आहे काय ?

होय / नाही

१) तद् मार्गदर्शकाय नाद :-

२) प्रपेक्षणीक योग्यता :-

३) मार्गदर्शनि कायाचा अनुभव :-

109

प्रश्न	प्रश्नावली :-	उत्तरे
१) मराठी विषयाच्या अभ्यासक्रमाच्या इ.१ वी च्या विद्यार्थ्यांकर लोक्संख्या शिक्षणाचा संस्कार करणे शक्य आहे काय ?		होय / नाही
२) पाठ्यामध्ये लोक्संख्या विषयक आशय आल्यास त्याचा उपयोग करण्याबद्दल तुम्ही प्रशिक्षणार्थीना मार्गदर्शनि करतां काय ?		होय / नाही
३) प्रवृत्त पाठ्यामध्ये लोक्संख्या शिक्षणाची जाणीव निर्माण करण्यासाठी कोर्ही ज्यादा आशय घालता येणे शक्य आहे काय ?		होय / नाही
४) लोक्संख्या शिक्षणाची जाणीव निर्माण करण्यासाठी पुरवणी अभ्यासक्रम उपयुक्त होऊ शकेल काय ?		होय / नाही
५) अभ्यासक्रमामध्ये लोक्संख्या शिक्षणाची जाणीव निर्माण करण्याच्या दृष्टीने कोणाता बदल तुम्ही सुचवू इच्छिता ?		_____
६) लोक्संख्या शिक्षण विषयक उपक्रमांच्या आयोजनाबद्दल प्रशिक्षणार्थीना तुम्ही मार्गदर्शनि करतां कां ?		होय / नाही
इ.१ वी च्या पाठ्याच्या आधारे विद्यार्थीना लोक्संख्या शिक्षणाचा संस्कार घडवितांना कोणात्या अपेक्षित अडचणी येतील ? असे तुम्हाला वाटते.		_____
अडचणी सोडविण्यासाठी तुम्ही कोणाते उपाय सुचवू इच्छितां ?		_____

९] प्रशिक्षणार्थी शिक्षक लोकसंख्या
 शिक्षणाच्या संस्कार मराठी अभ्यास-
 कृभांतून करण्याचे आवाहन पेश
 के शकतील काय ? होय / नाही

१०] लोकसंख्या शिक्षणाच्या संस्कारा-
 बाबत साहित्यिकी असे शीत
 कार्य पांच वाक्यात लिहा.

११] पाठ्यपुस्तक रचनकारांनी
 लोकसंख्या शिक्षणाच्या
 संस्कारासाठी काय
 करावे ?

सुधवा :

परीक्षक [ब]

प्रतितादित शिक्षक - नामावली

अ.नं.	नाम	शैक्षणिक योग्यता	शैक्षणिक अनुभव	पस्ता.
१	२	३	४	५
१.	श्री. कही.बी.मोरे	एम.ए.एम.एड	१३ वर्ष	जे.भो. हा. क उस्मानाबाद.
२.	श्री.भा.ब.सलगर	बी.ए.बी.एड	९ "	भूम उस्मानाबाद.
३.	श्री.आर.डी. कदम	बी.ए.बी.एड	२० "	भारत विद्यालय उस्मानाबाद.
४.	श्री.डी.टि.ड.लोखंडे	बी.ए. बी.एड	१५ "	जि.प.पु.शाला उमरगा.
५.	श्री.वी.ग. गावतवाड	बी.ए.बी.एड	२७ "	जि.प.पु.शाला उमरगा.
६.	श्री.एस.बी.जोशी	एम.ए.बी.एड	१८ "	जि.प.पु.शाला, ता.तुळजापुर
७.	श्री.श.तु. भोंसले	एम.ए.बी.एड.	२० "	जि.प.पु.शाला ता.तुळजापुर
८.	श्री.मोळाशी रविबी.	बी.ए.बी.एड	१४ "	म.वि.रा.विदि तुळजापुर
९.	श्री.ती.रन.शिंदरसागर	बी.ए.बी.एड.	७ "	शिवाजी हाय. उस्मानाबाद.
१०.	श्री.ग.वि.गोखले	बी.ए.बी.एड	१० "	जि.प.पु.शाला नळदुर्ग ता.तुळजापुर
११.	श्री.वी.रा.बदडे	बी.ए.बी.एड.	२४ "	म.बी.रा.विदि पु.शाला तुळजापुर
१२.	श्री.मती छा.मा.गुंड	बी.ए.बी.एड.	२	श्री.सि.वि.विदि पु.शाला तुळजापुर ता.पु.

१	२	३	४	५
१३. श्रीमती स्म.डी.साबळे	बी.ए.बी.एड स्म.ए.	५	मीहने	जि.प. प्रज्ञाता मंगळ ता. तुळजापुर
१४. सी.एस.जी. कुलकर्णी	बी.ए.बी.एड	२०		जि.प. प्रज्ञाता नळदुर्ग.
१५. श्री. ए.ए. अंहेकर	स्म.ए.बी.एड.	२		विद्या विकास विद्यालय विहोरा ता. भुम
१६. श्री. बी.एफ. रसाळ	बी.ए.बी.एड	२		लोकमान्य विद्यालय माणकेश्वर ता. परांडा
१७. श्री. मा. बा. समुद्रे	बी.ए.बी.एड	१५		छत्रपती संभाजी वि. कवठा ता. कवठे
१८. श्री. जी. आर. पवार	बी.ए.बी.एड	११		जयराम वि. नारंगवाडी
१९. श्री. पा. रा. कमठाणकर	बी.ए.बी.एड	१७		जि. प. प्रज्ञाता ता. तुळजापुर
२०. श्री. बी. जी. हिरेमठ	स्म.ए.बी.एड	३		श्री. तिलेश्वर वि. कसगि.
२१. श्री. डी. स्म. कुलकर्णी	बी.ए.बी.एड	४		हरीगाऊ धोंगरे हाय. उपके.
२२. श्री. वि. के. काटे	बी.ए.बी.एड.	१५		दयानंद विद्यालय कवठा ता. उमरगा
२३. श्री. म. वि. हीराजदार	बी.ए.बी.एड	५		हायस्कूल लोहारा ता. उमरगा.
२४. श्री. वि. एन. जगताप	बी.ए.बी.एड	१६		विद्या विकास हाय. निपाणी.
२५. श्री. प्र. ता. कवठे	बी.ए.बी.एड	१६		विद्यामंदिर हाय. आष्टा.

१	२	३	४	५
२६६	श्री. वि.भा. पेजगुडे	एम.ए.सी.एड	७	ज्ञानोद्योग विद्यालय येरमाळा ता.कळंब
२७.	श्री.सी.डो. गवहाणे	बी.ए.सी.एड	१४	जयशैवानी विद्यालय पारा.
२८.	श्री.व्ही.डी.गाकवाड	बी.ए.सी.एड.	१	जि.प. प्रज्ञाला मंगरूळ ता.तुळजापुर
२९.	श्री.अ.न. कोल्हे	बी.ए.सी.एड	३	संभाजी विद्यालय पीपळगांव
३०.	श्री.व्ही.एस.सगर	बी.ए.सी.एड	१५	आष्टा हायस्कूल आष्टा
३१.	श्री. सी.पी.धुरवसे	एम.ए.बी.एड	६	जि.प.प्रज्ञाला धानुरा
३२.	श्री.व्ही.डी.जाधव	एम.ए.सी.एड	३	महात्मा फुले विद्यालय कोंड.
३३.	श्री.एम.जी.गायकवाड	बी.ए. बी.एड	२	उत्तमती शिवाजी विद्या. वलसुर.
३४.	श्री.व्ही.जी.कुलकर्णी	बी.ए.सी.एड.	२०	जि.प. प्रज्ञाला नाईवाकर
३५.	श्री.वि.हा.हर्षे	बी.ए.सी.एड	४	जि.प.विकास विद्या. ईर्ला.
३६.	श्री. एस.एस.वाघमोडे	एम.ए.सी.एड	६	ता. टिळक विद्या. कदर.
३७.	श्री.शां.दे. मुलगे.	बी.ए.सी.एड	१०	श्री.देशमुख कुलभुजग विद्या. कुंधलगीरी.
३८.	एम. डी. टेकाळे	बी.ए.सी.एड	१७	जि.प. प्रज्ञाला इंदापुर ता. भुम
३९.	के. ए. जानराव	एम.ए.बी.एड	५	जि.प. प्रज्ञाला माळुंडा
४०.	एस.एस. पाटील	एम.ए. बी.एड	२०	जि.प. प्रज्ञाला दोकी.
४१.	आर.आर.राजे	बी.ए.एच.डी.एड	६	जि.प. प्रज्ञाला चेंचळी
४२.	एन.एन.गायकवाड	बी.ए.सी.एड	१५	श्री.रा.म.वि.प. काजळी.

१	२	३	४	५
	सर्व श्री.			
४३.	एल. टी. कागदे	बी.ए. बी.एड	१७	ज्ञान प्रसार विद्या. मोघ ता. कळंब
४४.	जी.एम. कुंभार	बी.ए. बी.एड	५	जि.प. प्रज्ञाला मांडवा ता. उमरगा
४५.	ना.म. शिंदे	एम.ए. बी.एड.	७	श्री संतज्ञानेश्वर प्रज्ञाला तांदुळवाडी.
४६.	र.सा. सुर्यवंशी	बी.ए. बी.एड	२२	जि.प. प्रज्ञाला वाघोली ता. उस्मानाबाद.
४७.	मो.ग. भुसारे	बी.ए. बी.एड	३	जि.प. प्रज्ञाला खरा- वाडी ता. कळंब
४८.	जी.एम. सुतार	बी.ए. टी. एड	१	पद्यप्रकाश विद्यालय रुईभर.
४९.	सु. विहारे लोखंडे	एम. ए. बी.एड	२०	जि. प. प्रज्ञाला तुर्गांव
५०.	बी.एम. सोमवंशी	बी.ए. बी.एड	२०	जि.प. प्रज्ञाला मुख्य ता. उमरगा
५१.	म.रा. गुजर	)		जि.प. प्रज्ञाला सावरगांव ता. तुळजापूर
५२.	गो. पा. कुशकर्णी	)	२५	वि.वि.क.मा. विद्या. जायतेर.
५३.	रा.वि. सांखुंके	एम.ए. बी.एड	१८	कितान विद्यालय पोहनेर.
५४.	गो. ना. भिल्लारे	बी.ए. बी.पी.एड	११	जय हनुमान विद्या. घाटपेठ

पुस्तिकादित मुख्याध्यापक नामावली

अ.नं०	नाम	शैक्षणिक योग्यता	प्राप्तियुक्त अनुभव	पत्ता.
१	२	३	४	५
सर्वश्री				
१.	वि.भा. पडवळ	.	.	श्रीपतराव भोसले हाय. उस्मानाबाद.
२.	यु.ए. कांढळे	.	.	जन जायुती माध्य.विद्या.
३.	म.ता. देशमुख	.	.	छत्रपती शिवाजी हाय. उस्मानाबाद.
४.	रा.दा. लंगड	.	.	जि. प. प्रज्ञाला कळंब
५.	सस.सन. मोहीते.	.	.	संत गोरोंबा काका विद्या. दौराळा ता.कळंब
६.	कु. सं. पांढरे	.	.	उच्च माध्य.शाला तुळजापुर.
७.	बी.डी. लोभे	.	.	वि.वि. हाय. अगलेर ता. उमरगा.
८.	व्ही. जी. गद्रे	.	.	जि. प. प्रज्ञाला मुळम.
९.	शि. ना. टावले.	.	.	जि. प. प्रज्ञाला तुगांच
१०.	क. व. मुडे	.	.	सरस्वती विद्यालय गौर्वंदपुर ता.कळंब.
११.	व्ही.डी. धोडतरे	.	.	-----
१२.	ज.हा. नितागी	.	.	जि. प. प्रज्ञाला इंदापूर ता. भुम
१३.	म. द. दवळगांवकर	.	.	श्री.संतज्ञानेश्वर बहु. प्रज्ञाला तांदुळवाडी

१	२	३	४	५
१४.	सर्वश्री अ.श. साळवी	.	.	श्रीदेशभुषण, कुलभुषण विद्यालय कुंथलगीरी
१५.	सस.एम. नाईकनवरे	.	.	ज्ञान प्रतार माध्य. व उच्च माध्य. विद्यालय वाटेफळ ता. परांडा
१६.	ना.स. भांडवहाकर	.	.	ज्ञान हनुमान विद्या. वाटेफळ ता. परांडा
१७.	आ.प. सारंग	.	.	जयप्रकाश विद्यालय रुईभर.
१८.	आर. व्ही. जाधव	.	.	जि. प. प्रशाला माडज ता. उमरगा.
१९.	डी.एस. मते	.	.	दिकसान विद्यालय पोहनेर.
२०.	शे.वा. वाघ	.	.	महात्मा फुले विद्यालय पारगांव
२१.	ए.आर शिंदे	.	.	रामानंद महाराज विद्यामंदीर काजळा
२२.	व्ही.एन. रणीदवे	.	.	जयभवानी विद्यालय कक. पारा.
२३.	सस. ए. देशमाडे	.	.	ज्ञानोदय विद्या. येरमाळा जि.उस्मानाबाद
२४.	व.वि. माने	.	.	आष्टा हायस्कूल आष्टा ता. उमरगा.

लोकसंख्या शिक्षण तज्ञ नामावली

=====

अ.न.	नाम	शैक्षणिक योग्यता	शैक्षणिक अनुभव	पत्ता.
१	२	३	४	५
१.	डॉ. यु. एम. खानापुरकर	बी. ए. सी. एम. ३० वर्ष एड. पी. एम. डी		शिक्षण महाविद्यालय उस्मानाबाद.
२.	श्री. गो. घ. बेंदगकर	बी. ए. सी. एम. एड २५		अध्यापक विद्या. उस्मानाबाद.
३.	श्री. निंशाळकरसाहेब	बी. ए. बी. एड २०		अध्यापक विद्यालय उस्मानाबाद.
४.	श्री. मस्के साहेब	एम. ए. बी. एड १०		जिल्हा शिक्षणाधिकारी उस्मानाबाद.
५.	श्री. सुर्विंशीसाहेब	एम. ए. बी. एड २०		जिल्हा शिक्षणाधिकारी उस्मानाबाद.
६.	श्री. गायकवाड साहेब	एम. ए. बी. एम एड ५		ग्रौंड शिक्षणाधिकारी उस्मानाबाद.
७.	श्री. सी. एस. कठारे	एम. ए. एम. एड २०		उप ग्रौंड शिक्षणाधिकारी उस्मानाबाद.
८.	श्री. पंडीतराव सं. आयतारकर	एम. ए. एम. एड २५		उप ग्रौंड शिक्षणाधिकारी उस्मानाबाद.
९.	श्री. के. वराव कुसकर्णी	बी. ए. बी. टी. ३०		माजी शिक्षणाधिकारी उस्मानाबाद.

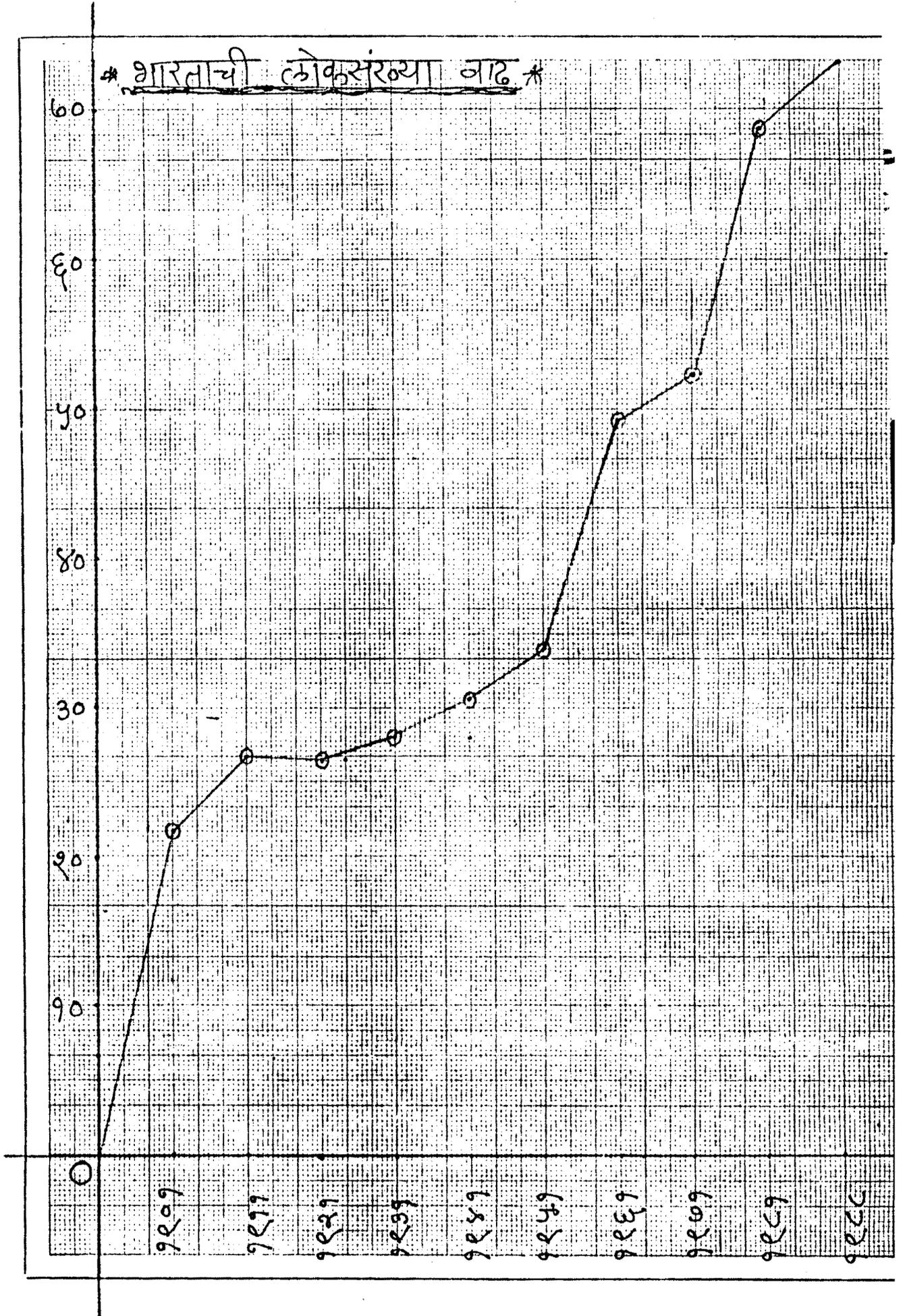
१	२	३	४	५
१०. प्र. वि. मा. डोडी	एम. ए. एम. एड	२० वर्ष	तह मार्मदर्शक	उत्मानाबाद.
११. प्र. अ. स. अंधारे	एम. ए. एम. एड	२० वर्ष	--	
१२. प्र. बाबुराव दिगुडी	एम. ए. बी. एड	१० वर्ष	--	
१३. प्र. मायकाठ	एम. ए. बी. एड	२० वर्ष	--	
१४. प्र. श्री. माडाकर	एम. ए. बी. एड	२०	--	
१५. प्र. रा. म. उडके	एम. ए. बी. एड	१०	--	
१६. प्र. श्री. बी. एत. कांचडे	एम. ए. बी. एड	१०	--	
१७. प्र. वं. ता. नारायणकर	एम. ए. एम. एड	२५	--	

खोटा प. १

जमायी लोकसंख्या

ख.स. जमायी लोकसंख्या

ख.स. पुर्व	१०,०००	१ लाख ते १० लाखपर्यन्त.
ख.स. पुर्व	५,०००	१०लाख ते २० लाखपर्यन्त.
ख.स.	१,३००	५० कोटी.
ख.स.	१,६५०	५० कोटी
ख.स.	१,८५०	१०० कोटी.
ख.स.	१,९३०	२०० कोटी.
ख.स.	१,९६०	३०० कोटी.
ख.स.	१,९८०	४०० कोटी.
ख.स.	१९८५	४५० कोटी
ख.स.	२०००	१००० कोटी अंदाजे होईल तथावा अंदाज.

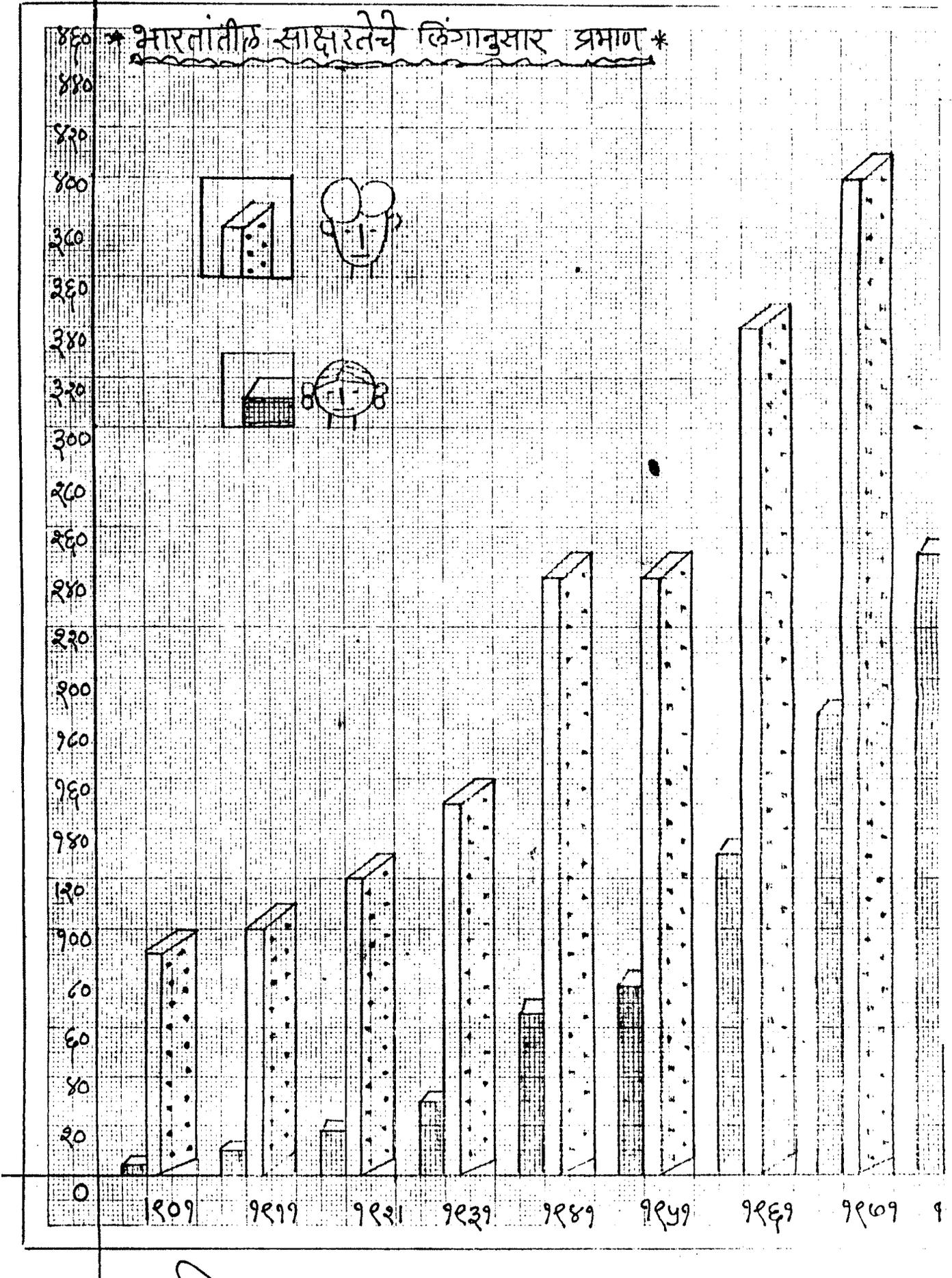
कोड कोडक प्र. २ --

भारताची लोकसंख्या वाढ

 अ.स. लोकसंख्या कोटीमध्ये शेवटा वाढ प्रमाण

१९०१	२३.८४	१.१
१९११	२५.३१	५.८
१९२१	२५.१५	०.९
१९३१	२७.९०	११.०
१९४१	३१.८७	१४.२
१९५१	३६.११	१२.३
१९६१	४२.११	२१.५
१९७१	५४.७०	२४.६
१९८१	६८.३८	२५.९
११ जुलै १९८८	७८.८०	२५.९

भारतातील साक्षरतेचे लिंगानुसार प्रमाण *

भारतातील साक्षरतेचे लिंगानुसार प्रमाण [हजार]

जन्मणना वर्ष	पुरुष	स्त्रिया	एकुण व्यक्ती.
१९०१	९८	६	५३
१९११	१०६	११	५९
१९२१	१२२	१८	७२
१९३१	१५६	२९	९५
१९४१	२४९	७३	१६१
१९५१	२४९	७९	१६७
१९६१	३४४	१३०	२४०
१९७१	३९५	१८७	२९४
१९८१	४६७	२४९	३६२

१) भारतात साक्षरतेचे प्रमाण जरी वाढले तरीही ६४ % लोक
निरक्षर आहेत.

२) मात्र विकसीत देशात साक्षरतेचे प्रमाण ९० % ते ९५% इतके आहे.

परिशिष्ट [क]
=====

संदर्भ ग्रंथसूची

१. ३. ९ वी ये पाठ्य पुस्तक - प्रकाशक पाठ्यपुस्तक मंडळ,
महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
२. त्रिविध शैक्षणिक मासिक पत्रिका, भूतपत्र इत्यादी.
३. लोकसंख्या शिक्षण शास्त्र - प्रो. आर्. आर्. बोर्दारडे.
४. फंडामेंटल ऑफ पाप्युलेशन रज्युकेशन अन्ड जायकी -
बाय वी.एन. घोष.
५. पाप्युलेशन रज्युकेशन फॉर र्वातीलटी ऑफ लाईफ
बाय :- व्ही.के. आर. व्ही.राव.
६. पाप्युलेशन रज्युकेशन = बाय - डॉ. तिवारी.
७. लोकसंख्या शास्त्र तत्र मार्गदर्शिका पुस्तिका.
आवृत्ती १९८७ - प्रकाशन :- महाराष्ट्र राज्य
शिक्षण शास्त्र संस्था पुणे.
८. लोकसंख्या शास्त्र :- तत्र मार्गदर्शिका पुस्तिका
आवृत्ती १९८८ प्रकाशन :- महाराष्ट्र राज्य
शिक्षण शास्त्र संस्था पुणे.
९. शैक्षणिक संशोधन पद्धति :- प्रो. भा. गो. बापट.
१०. शैक्षणिक संशोधन पद्धति :- प्रो. गुळे, प्रो. उमादे
११. रज्युकेशनल रिसर्च :-

१२. सङ्ग्रहण विरचित :- प्र. ही. के. चर्मा
१३. मराठी साहित्याचे अध्यापन भाग १ प्र. प्र. श्री. बाबोकर
१४. मराठी साहित्याचे अध्यापन भाग २ प्र. प्र. श्री. बाबोकर
१५. मातृ भाषेचे अध्यापन प्र. म. हा. कुंडले
१६. मराठीचे अध्यापन :- प्र. आळोकर, प्र. पाटकर.
१७. मातृभाषेचे अध्यापन :- प्र. सौ. लीला. पाटील.
१८. मराठी कौस्तुभेचे अध्यापन :- प्र. काटकर.
१९. दि. विटिंग ऑफ मदरटंग :- लेखक रायबर्न
२०. लोकसंख्या शास्त्र :- सौ. तारा कानिटकर व सुमोत कुलकर्णी.
२१. शिक्षण मार्गदर्शक व्यापक कार्यक्रम :- अध्यय घटक संग्रह म. रा. सं. प्र. परिषद पुणे ३०
२२. इंडियन युमन टू डे :- ले - गिराजा खन्ना विकास. पब्लिसिंग हाऊस नई दिल्ली.
२३. मनुस्मृति :- लेखक :- मॅक्समुलर पुनर्मुद्रण १९६४